

„Soča“ izhaja vsak petek in velja s pošto prejemana ali v Gorici na dom pošiljana:

Vse leto . . . . . f. 4.50
Pol leta . . . . . „ 2.30
Četrt leta . . . . . „ 1.20

Pri oznanilih in prav tako pri „poslanica“ se plačuje za navadno trisopno vrsto:

8 kr. če se tiska 1 krat

7 „ „ „ 2 „

6 „ „ „ 3 „

Za večje črke po prostorn.

SOČA

Posamezne številke se dobivajo po 10 soldov v Gorici v tobakarnici v gosposki ulici blizu „treh krom“ in na starem trgu. — V Trstu v tobakarnici „Via della caseina 60“.

Dopisi naj se blagovoljno pošiljajo uredništvu „Soče“ v Gorici v Mailing-ovi tiskarni, naročnina pa opravištvu „Soče“ na Koronji v Stica - vi hiši št. 253 II. nadstr.

Rokopisi se ne vračajo; dopisi naj se blagovoljno frankujejo. — Delalcem in drugim nepremožnim se naročnina zniža, ako se oglase pri uredništvu.

Občinsko gospodarstvo v Gorici.

Te dni je prišla tukaj v Mailingovi tiskarni na svitlo knjižica z naslovom „La verità“, odgovor goriškega župana, gosp. Josipa dra. Deperis-a, poročilu, s katerim je podal občinskemu zboru račun za l. 1878. Moto jej je italijanski pregovor: „Chi fa quel che non deve, gl' intervienne quel che non crede.“ — (Kdor dela to, česar ne sme, pripeti se mu to, česar ne misli.) Pisatelj ali pisatelji skrivajo svoja imena za črke S. B. B., kar pa nič ne dé, ker je koj spoznati, da prihaja delce od voditeljev one stranke, katera je bila pri zadnjih mestnih volitvah zastopana po tako zvanem „comitato economico“. Namera 15 strani broječi knjižici je, dokazati, da ni vse zlato, kar se svetli v zgorej omenjenem poročilu, v kojem je g. župan, obdavi se s svitom neumorne delavnosti za mestni prospel, z živimi barvami naslikal modro gospodarstvo in deroči vsestranski napredek, po katerih se odlikuje doba njegovega županovanja. In to namero vtegne „la verità“ doseči da si preseva mestno gospodarstvo preteklih let le bolj na debelem situ, ko bi na drobnejem še marsikaj kosmatega na dan prišlo.

Ker vemo, da slovensko občinstvo rado kaj sliši o naših mestnih zadevah, temveč, ker je lepa Gorica naše središče, v katerem je, rekel bi, glavna zaloga vsega, česar potrebujemo goriški Slovenci za svoj duševni in gmotni prospel, hočemo iz zanimive knjižice nekoliko posneti in priobčiti, zanašaje se, da je „la verità“ zares to, kar pomenja — resnica.

Župonovo poročilo, s katerim se peča brošura, je pravi Cicero pro domo sua, sestavljeno, kakor se po mestu govori, po onem municipalnem faktotumu, o katerem je trdil lani „L' Isonzo“, da se je znal do zdaj vselej vsiliti županstvu, odsekom, starešinstvu in sploh vsemu, kar zadeva občino. — To poročilo sega, da opraviči bolj temeljito sedanje gospodarske razmere, v račune l. 1850 in naslednjih let in primerja in razkazuje, kakor mu bolje vgaja, da tem jasneje razkrije solučno stran sedanjega mestnega gospodarstva.

Gospod župan se sklicuje tudi na nekatere stavke v svojem poročilu o mestnem proračunu za l. 1879, — v katerih je mej drugim rečeno, da sedanje občinske finančne razmere niso toliko slabe, da bi mogle kako bojazen vzbujati; da, ker so gg. občinski zastopniki — vselej složni vsaj v glavnih stvareh — ustvarili sedanji položaj, morajo tudi složno za to skrbeti, da premagajo, ne da bi oskrbovance preobložili, zadrege, v koje je mesto za trenutek zabrelo.

„Ce sem rekel“, to so županove besede v poročilu, „da smo ustvarili sedanji položaj, sprejemem ra-

dovoljno odgovornost za vsa oskrbnitva, ki so vladala občino od leta 1850 naprej, to je začeni z dobo, ko je občina avtoromna postala.“

„Leta 1849, to je zadnje leto, ko je bilo mestno oskrbnitvo pod vladnim varstvom, ni imela občina nič dolga, marveč je znašalo nje čisto imetje 75.000 gl. — Zdaž po 28 letih ima dolga 456.000 gl., pa tudi njeno posestvo se je primerno pomnožilo in je zdaj vredno blizo pol milijona. Toda je li mogoče primerjati Gorico leta 1850. z ono l. 1878?“

„Namesto torej, ko so stvari tako jasne, obdolževati sedanje in bivša oskrbnitva, treba nam z odkritosrčnim in poštenim namenom iskati pripomočkov, da zboljšamo gospodarske razmere naše občine.“ — „Jaz navajam dvoje takih pripomočkov, saj so pri rokah“:

„Prvič: Bodimo strogo varčni tudi v navadnih „stroških, odpovejmo se vsakemu novemu započetju, vsakej preuravnavi, dokler se ne zboljšajo kmetijske, „kupčijske in obrtnijske razmere v deželi in mestu tako, da se občinski dohodki naravno pomnože po „razvoju gospodarskega prometa.“

„Drugič: Mesto naj sklene tako posojilo, da se poplačajo vsi dolgovi pri privatnih in da se bo mogel dolg v letnih obrokih poravnati.“

Tako pravi g. župan, a niti „La verità“, niti dejanska resnica se ne vjemata z njegovo razložbo. Ne bivša starešinstva, ampak stranka, katera je od leta 1874 na občinskem krmilu, ali prav za prav nje zastopniki so zakrivali sedanji položaj; saj je uradoma po občinskih računih dognano, da so znašali mestni dolgovi leta 1874 samo 172.105 gl., ko je sedaj deficiita po županovem poročilu uže celih 456.405 gold., tedaj je v zadnjih starih letih, to je v dobi sedanjega oskrbnitva, porasel dolg za blizo 300.000 gl.

Da se je v tej primeri pomnožilo tudi občinsko posestvo, kojega vrednost cenil g. župan na blizo pol milijona, vtegne resnično biti. A kaj ima, kdor poseduje pol milijona premoženja, pa pol milijona dolga? Nič. Kaj bi neki nastalo, ako bi morala občina ustaviti svoja plačila? Stavimo, da bi upniki, če cenimo posestva po sedanjih kupih, ne prejeli za nja niti 300.000 gl.

Da se Gorica l. 1850 ne more nikakor primerjati sedanji Gorici, to ve vsak paglavec; a tega napredka ne moremo šteti starešinstvom od leta 1874 do 1878 v zaslugo; ona so naredila samo nekatera ne po vsem potrebna dela in pa do današnje dobe nad tristo tisoč goldinarjev novega dolga; vse drugo je bilo uže pred letom 1874. — Mej stavbami in deli zadnje dobe nahajamo dve pokriti tržišči, novo pokopališče, kopej, tablice z imeni mestnih

trgov in ulic: vse to je stalo malenkost 158.030 gl. vštveno 8000 gold; ki se še imajo plačati na račun stroškov za pokopališče. In mari so bila ta dela zares tako silno potrebna, da so se morala na vrat na nos dognati v sedanjih kritičnih časih?

(Konec prih.)

Dopisi.

Iz kobaridskega Kota 21. jul. (Izv. dop.) Občno mnenje je, da ceste pouspešujejo državni in deželni blagor, ako so priležno izdelane in se vzdržujejo v dobrem stanju. Ravno iz tega namena se volijo v našej deželi v vsakem glavarstvenem okraji posebni cestni zbori, koji imajo nalogo pretuhtati nove cestne črte in skrbeti za popravo starih cest, kder je potreba. In zaradi cest vidimo v davkarskih plačilnih bukvicah ogromne cestne naklade, koje mora boron kmetič pod kaznijo eksekucije plačevati. Osebito skrbli se v onem kraji, kder se kaka nova cestna črta na papir narisa, da se ob enem in v davkarske plačilne bukvice narisajo visoke cestne naklade. Glede nove cestne črte v Kotu, Robič-Logi se je pokvarilo uže mnogo pol papirja, pa tudi mnogo denarjev so Kotarji znosili v. c. k. tolminsko davkarijsko blagajnico, a pri vsem tem ostala je cestna črta na papirju v pisarnici tolminskega cestnega zbora. Vprašanje je, ali ni vendar nujna potreba, da bi se uže enkrat izdelala cestna črta Robič-Logi? Castiti čitatelji lista Soče prepričali so se o nujni potrebi nove cest Robič-Logi, ako so pazljivo čitali Sočini podlistek „pust v postu“, kder je bilo popisano, kako se je neki gospod jahajoč proti Breginju vali po stermini se svojim konjem. A vse take nezgode in nesreče ne predramijo našega cestnega odbora k resnemu izdelanju nove ceste, ampak vselej odpravlja kotarske župane z besedami, da nij denara v cestni blagajnici. Kam pa se potrosijo cestne naklade? Ali ne plačujejo kotarski posestniki jako visoke cestne naklade v namen, da bi se njih cesta izdelala? Siljeni so bili kotarski župani prositi veleslavni deželni zbor za cestno podporo dne 16. septembra 1878. leta, da bi se tako zamogla izdelati nova cesta Robič-Logi. Uslišal je veleslavni deželni zbor prošnjo omenjenih županov ter podelil je cestne podpore 1000 gl., pa s pristavkom „ker je nujna potreba, da se ta nova cestna črta Robič-Logi izdelala.“ Kaj mislite, da se briga naš cestni odbor za deželni zbor? Kaj še! Kmalo bo leto, kar je dovolil veleslav. deželni zbor našemu cestnemu odboru odločenih tisoč fiorintov kot podporo za novo kotarsko

LISTEK.

Zgodovinske čertice o Bovškem.

(Dalje.)

Toda spreviedela je, da se ne bode mogla dolgo braniti in sklenila je pomagati si zvičajno. O mraku odide en del posadke iz terdnjave, ostali pa so bili tiho, tako da so Francozi menili, ka so odšli vsi. Ker so se bali, da bi se Avstrijci ne premislili in zopet posedli tako važno mesto, hoteli so se grada polastiti še tisto noč. Med tem je bila ostala posadka potegnula le dva sežena dolgi most čez Koritnico nazaj. Ko začne prvi oddelek Francozov naravnost proti gradu korati, popadajo v temi vsi v globotino. Od zadej gredeče opomnil je še le ropot bobna, ki se je s tamburjem vred v globotino kotolil, da tukaj mora nekaj posebnega biti.*)

Tako so odjenjali Francozi in si raje kupili izdajalca, ki je kraj dobro poznal. Ta je pripeljal sovražnika na visočino, ki se ravno nad gradom vzdiga. Francozi posedejo vse bližnje stermine in zjutraj 23.

*) Ta prigodek je ljudska pripovedka postavila v čas turških vojsk in pripoveduje o Turkih, kar se je v resnici s Francozi godilo.

ponove naskok na grad.***) Ker né bilo rešitve od nikjer pričakovati podala se je posadka ob eni uri po poludne. Köblös z večino svoje brigade je bil ujet. Francosko bojno poročilo govori o tem dogodku takole: „Med tem je pregajal general Guieux kolono, katero je bil pri Pusero (Pulfaro? t. j. Podbo nesec) potolkel do avstrijske Chiuse, jako uterjenega grada, kateri pa je bil po silno terdovratnem boju v naskoku vzet. Pri tem so se posebno poslavlili general Bon in Verdier ter četerta polbrigada, kakor tudi triinštrideseta. General Köblös sam je branil grad s 500 granadirji. Po bojnem pravu bi se bilo moralo tem 500 z mečem glave odsekati, a te barbarske pravice se francoska armada né nikoli posluževala.“ To se nanaša na opisano zvičajno posadke. Francozi so se znesli nad gradom ter ga v jezi razsuli. Njegova razvalina se še dandanes vidi in hervaški Vienac VI. 1874, št. 237 je prinesel njeno podobo.

Med tem je marsikal Bajalich z ostalo divizijo proti Predelu. Toda njegovi vozovi so mogli le počasi napredovati na slabih potih. Naenkrat ga napade Guieux od zadej. Ob istem času zadene tudi njegova prednja straža na Massenove vojake v Rablju. Po kratkem boju udal se je Bajalich s svojo divizijo. Vendar je ušlo 800 mož z oficirji k Ocskayu v Koven. Od

**) Carinthia 1782, št. 52.

treh stotnij lovcev prišlo jih je mnogo v Celovec. Ravno tako je uteklo več sto razkroplencev. Vsa izguba Avstrijcev 22. in 23. marcija je znašala 3000 mož, 25 topov in 400 voz s živžem.*)

Goriško je ostalo takrat pod Francozi od 21. marcija do 17. septembra 1797 t. j. do kampoformijskega mira. L. 1805. so zopet posedli Francozi pod Jourdanom in Masseno Goriško in postavili provizorno vlado. Grofjo so razdelili po svoje in en kos so prikrojili k Frijlskemu. Toda to je trajalo le do požunskega mira 26. decembra 1805.

L. 1809. poskusi cesar Franc I. še enkrat svojo srečo in napove Napoleonu vojsko. Nadvojvoda Karol napade Bavarsko, Ivan pa gre v Italijo. Ali Karlova nesreča primora tudi Ivana umakniti se, dasiravno je zmagoval. Da bi avstrijska vojska poprej in nenadlegovana od italijanskega podkralja Evgena na Ogersko dospela, ukazal je nadvojvoda, naj se skuša z malimi terdnjavami francosko vojsko ovirati. Središče te fortifikacije je bilo na Tarvižu in okoli njega se je naredilo šest zvezdatih terdnjav, katere je imelo braniti okoli 4500 mož pod glavnim poveljnikom Albertom grofom Giulaj. En del te uterditve bili sta tudi

*) Posneto po „Oesterreichisch-militärische Zeitschrift“ 1837, zvez. 4-8.

cesto, a iz gotovega vira se ve, da se ni za nje oglašil pri slav. deželni zboru. Kaj pomaga županom za podporo prositi in slavnemu deželni zboru tisto dovoliti, ako pa naš cestni odbor v Tolminu dela, kar sam hoče, kakor neodvisen gospodar? Naj bi vendar blagovolil veleslavni deželni odbor napeti druge strune proti cestnemu odboru zaradi kotarske nove ceste. Sa, vsak pameten človek, ako pride od kobaridske strani v naš Kot, mora spregledati in spoznati, da je nujna potreba, da bi se izdelala nova cesta (Kobit-Logi. *)

Iz Sežane dne 4. julija (Izv. dop.) (Beseda bodočih učiteljev.) Slovenci bivajoči ob obalah sijajnega jadranskega morja imajo zopet večer zabilježiti, ki je vreden jednaci v prošlem in minulih letih. — Beseda namreč, ki so jo včeraj priredili slovenski učiteljski kandidati—bodoči učitelji—iz Koprna na Proseku oponeala se je, kar se tiče izvedenja programa kakor mnogostevilnega občinstva, nad vse nade; bila je zares —comme il faut.—

In to je sigurno znak, da so naši „fante od fare“ vedno in vedno v napredovanju in, da ima naše Primorje iz te „mlade garde“ pričakovati prave rodoljube in stebre boljše narodove bodočnosti.—Radi tega se je pa tudi zbralo včeraj na Proseku pri „generalu“ g. Naberguju k veselici ogromno število rodoljubov iz Trsta, Sežane, Opčine in cele okolice. Tam je bila zastopana inteligencija tržaške okolice; kajti naši učit. kandidati so na dobrem glasu, ker do sedaj so bile besede, ki so jih oni napravili, mnogoštevilnejše od drugih obiskovane.—

Pa je bilo tudi dvorišče voditelja tržaških Slovencev, g. Nabergoja, lepo z venci in narodnimi zastavami okinčano in oder prav okusno in umetno napravljen.—

Pred besedo je sviral vojaški septet peš polka „Belgier“ skoro samo narodne komade, in ko se je zaginjalo na odru vzdignilo, nastopil je kandidat g. Valentincič (Plavčev iz Kanala). Govoril je v prav lepej, čistej slovenščini; z gorečimi barvami je slikal boje Spartancev, Grkov in drugih narodov za svojo eksistencijo—prišedši na naš mili slovenski narod, ki je v vednih bojih razločnimi sovragi, a vendar ne pogine, mariveč krepko stopa na odločeno mu mesto. „Vremena bodo se zjasnila“ in sijalo nam bode milejše solnce. Minuli bodo časi, ki stavijo ovire razvoju slov. naroda; minuli bodo časi, ki nam ne dajó prilike šolati se v našem milem materinem jeziku:

Vremena bodo..... se zjasnile,
... mišji zvezde, kakor zdaj sijale.

Uslišana bode molitev za narod gorečih pesnikov slovenskih itd. Z gromovitimi živoklici bil je govornik aplaudiran.—

Druga točka: „Hercegovka“, zbor Hajdrihov, je napravila posebno dober vtis.—

V tretje točki: „Dvogovor“ sta pokazala igralca-kandidata, da sta popolnoma kos svoje nalogi. Hercegovka—kandidat v „kiklji“—slovo jemaje od svojega moža izročil mu krasen venec in meč, z kojim naj gre v boj nad vrage Turčine „za častni križ in za svobodo zlato.“ In on:

„Z Bogom, žena, zdrava mi ostani!
Ne pretakaj bridkih solz, ne zabi,
Ercegovka si junaka žena!
Ako padem, Bog te naj tolaži,

*) Slišali smo, da cestni odbor zato ne nadaljuje začete dela, ker še nekda ni prav dognano, po kateri črti se ima izvesti cesta med Sedlom in Borjano. Op. ured.

kladari (Blockhäuser) v Čalavaju (Čalaba) pri Naborjetu (Malborget) in na Predelu.

Tukaj je začel ženijski stotnik Hermann že v jeseni l. 1808 kladaro, nekaj baterij in redut zidati. Po zmagi avstrijske vojske pri Sacillu 1809 šel je bil tudi on k armadi, a vsled francoskih zmag ob Ducavi moral se je skoro nazaj vrniti, da bi nadaljeval uterjevanje Predela. Med tem časom je stanoval na spodnjem Tarvižu pri Jožefu Miller-ju pl. Schäfer, kateri ga je tudi navadno vozil na Predel in nazaj. Pri zadnji vožnji mu je Hermann razodel svojo slutnjo, da bo na Predelu padel.

Kladara je stala nekoliko pred selom Predel nad deželno cesto, na koncu nizkega herbeta z imenom „Landspitzberg“ (?). Bila je pravilen čveterokot, strani 8—10 seženov dolge in šest seženov visoke, spodej iz debelih kamenov brez malte. Zunanje stene so bile iz 12—16 čevljev debelih kolov, znotranje iz drobnejših. Med obema je bilo pet čevljev prostora, katerega so se zemljo natlačili. Kladara je bila razdeljena na več nadstropij, imela je terasasto streho iz utepene persti s persobraui. Vhodi so bili s premakljivimi mostovi in križastimi vrati zavarovani. Da bi cesto popolnoma zaperli sedzidali so ravno pod njo na robu, ki se sterno k Predelici (predelskemu potoku) spušča, manjšo čveterokotno leseno kladaro, kot sprednjo terdnjavo, se šest seženov dolgimi stranmi. Tamburiranje (pregraja iz kolov) družila jo je z večo kladaro. Za posadko, živež in vodo bilo je vse preskerbljeno, prostora za tope dovolj. Ko se je sovražnik bližal bila je še le večja kladara doverjena. Bilo je v njej živeža,

Za te padem, za otroke drage.

Bratje za te bodejo skerbeli,

Če za te bo skerbel nebeški.

Lepo uči najine otroke,

Dom ljubiti, sovražiti Turka.“

Ta prizor z občutkom, živo predstavljen, ganil je vse navzoče.

Tretja točka: „Mornar“, zoor, napev Avgust Lebanov — bila je tudi prav povoljna. V tej pesni je pevski zbor naravno izrazil krepak duh pesnikov in vrlost skladateljevo.

Lepo se je razlegel polni baritonov glas iz brenčete zboru in ko je odpel zadnje besede:

Moj up je šel po vodi,

Le jadravimo za njim.—itd.

nastalo je silno pleskanje, ki je veljalo kolikor prelepej kompoziciji, toliko izbornej izvršitvi.

Četrta točka: „Tibi mir“ s citrami se je v obče prav dopadala. „Domovini“, zbor, nap. Ipvavčev moral se je ponavljati. Ta krasna Ipvavčeva skladba je po Slovenskem uže predobro znana, nego bi o njej govoril. Vse nade je prekosila šesta točka šaloigra: „Kateri bo?“ Vsi diletantje so vrio dobro igrali, a na vse grlo—„kakor bi orehe tresel“ — dejal bi Levstik smo se morali smijati znanemu šaljivcu, kandidatu g. Martelanu, ki je doktorja in slovenskega pesnika izvrstno slikal.

Sledila je konečno pesen: „Sladka kislica“ zbor, napev Avgust Lebanov.—Ta pesen—ena najnovjših Lebanovih pesnij — je polna humorističnega duha. — Pela se je precej dobro. Komponist duhovito izrazuje z besedami:

Pleši, pleši Tine

Naj ti žalost mine itd.

značaj—slovenski, mehkost, a ipak krepkost, zdaj resnost, a hmalji šaljivost.—

Po besedi bila je skupna zabava in ples. Pospelvalo in napevalo se je po starej slov. navadi. In tam na jasnem nebem oboku plavala je mila luna očarajoča nas sé svojim prijazno-polnim licem; kaj lepa prikazen zaljubljenim ljudem.—

Koncem moram pohvaliti naše „fante od fare“ —učit. kandidata.—Po spretnosti svojih glasov pridobili so si lepo slutstvo mej odličnimi slov. možmi in sploh mej Slovenci okolice tržaške, —Polagamo vam na srce: gojite tudi nadalje mej slov. narodom slov. petje. „Slovan povsod brate ima“—družite se z brati, družite se z Nemci, Italijani in v vseh narečjih bodejte pri petju občutili ono slast, ki človeka navdaja, kadar poje krasne slovenske, nemške, italijanske pesni; hranjujoč in neteč domovinsko čutje, razgrevajoč in navduševajoč se za vse, kar blaži, lika, povzdiguje —srce.—

Miluko.—

Iz Nabrežine 5. avg. (Izv. dop.) Neki vinotržec je pripeljal te dni iz Maribora in sv. Jurja na Štirnskem na tukajšnje postaje lepo množino revnega vina, katero je razprodal po 4 do 5 gl. vedro raznim krčmarjem, ki je točijo zdaj po 28 do 40 novcev liter (!). To vino, če ni petijot, zdi se ti v ustih okusno, a v želodcu žge in prouzročuje strašno rezalco. Jaz nisem ni vinotržec, ni krčmar in nemam tedaj nobenega uzroka, kupčijo s takim vinom bodi podpirati, bodi podirati. Samo to menim, da so dvojni oziri, kateri bi morali napotiti pristojne oblastnije, da nadzorujejo nekoliko iz drugih dežel importirano vino: zdravstveni in pa oni, katere bi morala vzbujati skrb, da se domač pridelek zavaruje zoper konkurencijo, ki

vode in municije za šest tednov. Imela je deset topov in sicer dva trifuntna poljska za manjšo kladaro: 2 trifuntna in 2 šestfuntna kazamatna topa ter 4 tako imenovani „doppeltracken“ so bili postavljeni v večji kladari. Streglo jim je 10 artileristov in 25 pomagáčev. Hermann je prosil sam navdvojodo, naj ga postavi poveljnika tej terdnjavi.

14. maja posede kladaro en oddelek 62. polka (takrat Franc Jellacich), a že drugi dan okoli poldne ga namesti stotnjaja slujinskih graničarjev pod stotnikom Vitkovičem. Stela je ta stotnjaja štiri častnike in 218 mož, med temi 14 streičev. Bili so jako utrujeni vsledi vednega in dolgega potovanja, vendar se jim je pretakala po žilah hrabra kri, napolnjena z ljubeznijo do domovine in cesarske hiše.

Stotnik Jankovič, tudi od slujinskega polka, ki je bil se svojo stotnijo zadnja straža bataljonu, prišel je 15. maja popoldne od sovražnika zelo nadlegovan pred kladaro in prosil za vstop. A ker né bilo ni prostora, ni živeža več kot za eno stotnijo, dovolil je Hermann le njemu in še nekaterim najboljšim junakom vstop, ostali vojaki pa so se morali dalje prebiti, kakor so vedeli in znali.

Zdaj so bili tudi sovražniki že tu. Še tisti dan proti večeru je začelo posamezno streljanje med posadko in francosko sprednjo stražo. Na Stermec prišedši skušajo postaviti Francozi tabor in začnejo okoli preiskovati. Toda streljanje iz kladare nasprotovale jim je močno. Še le po noči se jim je posrečilo utaboriti se. (Konec prih.)

mu jo vtegne delati ponarejeno, nezdravo blago. Opozorujem no to slavno županstvo, v kojega področje spada zdravstvena policija.

Dober teran se tukaj prodaja po 24 do 27 gl. kvinč. Letos bo tukaj malo vina, ker je uže v pomladi oparica grozdje posmodila. Žita in krompirja nismo niti pol toliko pridelali, kakor o navadnih letinah, ajde in repe nismo mogli zaradi suše vsi posejati, koruza (sirk) usahuje, ker ni dežja in oljka obeta malo. Po vsem tem preti nam—lakota.—

Iz nakelske županije 6. avgusta. (Izv. dop.)

Kakor ne slišimo in ne beremo nič dobrega iz sosednje Kranjske, kajti vsaki dan nam dohajajo prežalostne vesti, o strašnih požarih, katerih je letos tam izvanredno mnogo, ravno tako kaže tudi tukaj letos vse slabo.

Edino, česar se je letos še nekaj pridelalo, je seno. Ima pa tudi ceno tako, da nam ne bo v izdatno podporo.

V Trst prevažajo z bližnje Pivke toliko te robe, da nima tam skoro nobene cene; kajti primerilo se je kak dan, da so je radi dali po 50 kr. stari cent.

Ako se prevdario stroški, ki jih ima gospodar z vožnjo v Trst in nazaj, kar pobere nar manj 2 dni, ne vemo, ostane li za seno kaj ali nič. Pa sila kolala lomi, v denar se deva, kar je ravno mogoče.

Vročina, te dni hudo pritiska, suša je strašna tukaj. Vse je vže vničeno in ni ga upanja, da bi nam kmali dež primočil. Kaj bo početi tu vže itak siromašnemu kmetiču, kje vzame novcev, da poplača davek, s čim priveri svojo družino? Pomagaj Bog!

Te dni zapusti župnijo Rodik, h katerej večina te županije pripada, obče spoštovani in sploh vsem priljubljeni, velenčeni gospod župnik Sila ter se preseli na romantično ležečo župnijo Repen tabor. Čist značaj, kakor je g. Sila, ni mu bilo baje mogoče izogibati se sitnostim, katere mu je prouzročevala neka zloglasna, podređena oseba.

Za srečen pot kličemo odhajajočemu priljudnemu gospodu župniku iskreni: z Bogom! Naslednik mu je č. g. Janez Narobe, Trzinec pri Kamniku; upamo, da si bo znal tudi on tako občno ljubezen pridobiti, kakor verli njegov prednik.—V naši županiji bi skoro lahko rekel: kolikor glav toliko misli. Vsak hoče kovati sklepe po svoji pameti, zdaj jim ta, zdaj ona naredba ne ugaja. Ker pri takih okoliščinah ni pričakovati prospešnih sklepov od občinskega zastopa, bilo bi morda najboljšje, da se sedanje starešinstvo razpusti in novo izbere. Tudi se hoté nekatere podobčine odločiti od glavne občine in za se napraviti županijo z sedežem v Divači. Misel ni ravno slaba, ali dokler bodo, kakor se je muhasto izrazil g. dopisnik v Vašem predzadnjem listu, tu vladali berkinski vojvodi, ni upanja, da se izvede*).

Ker vže imenujem Divačo, naj Vam tudi sporočim, da se bodo, kakor sem do zdaj imel priložnost opazovati, v Divači mesečni semnji vendar prav dobro poprijeli. V prav nezgodnem času so se pričeli ti somnji, ravno takrat, ko kmetu vsega, naj bolje pa denarja primankuje. Akoravno se je pripetilo, da so bili večkrat tisti dan tudi drugod somnji, videlo se je, da ljudstvo vendar tija rado zahaja, da so mu somnji priljubljeni. 26. p. m. bil je semenj tudi v Cerknici na Notranjskem in v Vipavi, pa bilo je ravno iz teh krajev toliko lepe živine, da smo se kar čudili. Prodalo se je vse prav dobro. Upamo, da bodo ti somnji zmiraj bolj napredovali in da bo nezaupnost do njih čedalje bolj upadala. Do zdaj smo imeli sejme le v Sežani, katera je pa nekaj pre daleč za nas, zato so nam divaški tem bolj po godu, ker bodo vstrezali tudi Kranjcem in Istranom. Divačani, priporočam uljudno in ceno postrežbo obiskovalcem sejmov, sploh več lepšega in bolj pohlevnega obnašanja, kakor je bila pri Vas do zdaj navada.—

Končno še eno smešno, zanimivo: Tržaški ščavonski popi zaslutili so zaklad, ali šac na stari grajščini, Školj, katera je sedaj lastnina g. F. Dekleve starejšega iz Britofa. Dvakrat so vže poskušali zaklad vzdigniti; a prvič jim ni šlo nič kaj posebno vilo iz pod rok, drugič jim pa tam pokopani nesrečneži, kateri čakajo odrešenja, ki so se popom tudi prikazali, niso pustili do preljubljenega zlata in srebra, kar mi prav obalujemo, ker gotovo bi se bil potem kak cekin ali tolar iz starih časov tudi nam približal. Vsi preplašeni in prestrašeni zapustili so kraj bogastva in jo popihali proti Trstu.

Kedar bo pa šac vendar le vzdignjen, sporočim Vam zanesljivo.

Iz Trsta, 5. avgusta. (Izv. dop.) (Shod v Nabrežini; slovenski in furlanski delavci; hudodelstva in samoumori; blagi čin.) — „V obče čutimo mi Slovenci na Primorskem, da nam je treba boljše organizacije, več edinosti in delavnosti, da ohranimo, kar smo do zdaj pridobili na narodnem polji in da te male pridobitve še izdatno pomnožimo. Mnogi naj-

*) Menda tudi pozneje ne; kajti deželni zastop se je po mnogih skušnjah prepričal, da je v obče neprilčno in navadno tudi v ekonomičnem oziru brže škodljivo, nego koristno, ustanavljati majhne županije. Saj še marsikatera velika županija ni opravilo svojega delokroga kos. Op. ured.

boljši rodoljubje na Primorskem in drugod poudarjali so v zborih in časnikih potrebo zedinjenega delovanja vseh primorskih Slovencev in Hrvatov živečih v Istri; nasvetovali so, da se ustanovi, ali prav za prav vzdržuje za celo Primorsko eno samo političko društvo in en sam list kot glasilo za vse naše potrebe.

"Bilo je v to svrhu že več privatnih pogovorov mej znanimi rodoljubi iz Trsta, Goriškega in Istre, a večina njih je izrazila željo, naj bi se sklical shod primorskih veljavnih mož, da odloči, kaj se ima storiti." — Tako blizo je pisal te dni naš verli poslanec, g. Nabergoj, nekaterim rodoljubom na Primorskem, vabivši jih k privatnemu shodu v nedeljo dne 10. t. m. v Nabrežino — in nadjati se je, da se povabljeni radovoljno potrudijo do shodišča, katero je odbrano v nekako nevtralnem zavetju in ni preoddaljeno ni Goričanom, ni Istranom. — Rad bi razodel svoje misli o lepi nameri, združiti vse primorske Slovence k skupnemu razoravanju narodne ledine, a bolj je morda, da se pri shodu svobodno razvijó misli vseh delavnikov, katere bo po mojem menenju itak težko združiti gledé na zelo različne narodne in druge razmere treh kronovin, zvezanih v eno politično skupino. Zato javljam za danes samo iskreno voščilo: Naj srečen in trajen uspeh venča rodoljubno namero!

Brali ste že večkrat v "Soči", da živi v Trstu na tisoče delavcev, katerim se v občé trda godi, od kar je začela velika trgovina nekako pehati in so nastale sploh slabše ekonomske razmere v mestu. Sicer je pa tudi revščina na deželi prignala mnogo novih delavnikov rok v mesto in tako izdatno pomnožila normalno število delavcev. Zlasti Furlanija, seveda tudi od unstran drž. meje, je dala svoj obilen kontingent. V Trstu pa so pri javnih započetjih večinoma pravi Italijani ali pa Lahoni na čelu — in to celo pri erarskih započetjih in ti dajejo, koder morejo, prednost furlanskim delavcem; naši pa, kateri se že leta in leta žulijo v prospah mesta, ostajajo na suhem in — stradajo. Ta žalostna razmera daja povod kruhoborskemu tekmovanju mej delavci obeh omenjenih narodnosti in to tekmovanje se je letos uže nekaterokrat vnelo do strastnih, krvavih prizorov, ki sicer še niso imeli do zdaj prav hudih nasledkov, — a nas vendar strašijo za bodočnost, — kajti delavcev brez dela je na tisoče in revščina mej njimi — rase. Vlada bi morala odmeniti tej prežalostni okoliščini posebno pozornost. — Dne 4. t. m. je prišlo nad 300 domačih delavcev, Slovencev, pred mestno bolnišnico, kder so dobili dela samo Furlani; tu so nekoliko časa razsajali in se po tem, ko je policija dva, enega okoličana in enega iz sezanskega okraja v zapor odvedla, zopet razšli. Taki dogodjaji so vsega obžalovanja vredni — a tudi lakota je strašna. Preskrbite domačinom potrebnega zasluzka, saj ne marajo pohajati in ne delajo neredov vsled serboritosti, ampak ker jih sila goni!

Še druga žalostna prikazen, katera je navadno sad denarne mizerije, so razna hudodelstva in samoumori, o katerih nam tukajšnji lokalni listi skoro vsak dan poročajo. — Ako bi hotel objaviti tatvine, ki so jih zasatili organi javne varnosti v enem samem tednu, napolnil bi vsaj eno kolono Vašega cenj. lista. A to bi čast. čitatelje v občé malo zanimalo. Le en tak drgodjaj se mi zdi vreden, da ga naznamim, ker spada mej nenavadnejše:

V preteklo saboto zvečer razbil je mlad mož, trgovski agent iz Materije, okno v izložbi prodajalca raznega orožja, Finatzer-ja, v "via Canal grande," pograbil nad 30 gld. vreden revolver in jo pobrisal po mestu. Javni stražniki so mu bili koj za petami in so ga v "via S. Nicolo" ujeli. Ubežnik se je opravičeval, da ima prepire v družini in da si je prisvojil revolver za to, da bi se z njim usmrtil. Originalen tat, kaj ne da? — Samoumori so tudi skoro neprenehoma na dnevnem redu. Pretek. saboto se je neki delavec, Sarkotič, rodom Hrvat v krčmi "al felice ritorno" nenadoma na tla zgrudil in je na potu, ko so ga v bolnišnico nesli, umrl. Našli so v žepu njegove suknje nekoliko arzenika, vsled česar se sklepa, da si je zavdal. — Koj drugi dan je vpokojeni finančni uradnik, Bonavia, 70 let star, skozi okno svojega stanovanja iz 3. nadstropja skočil na ulico in koj mrtev obležal. — Pa kaj bi Vam dalje o takih žalostnih dogodkih pravil, — saj nas osupujejo žalibog iz Gorice enake vesti, ki dajejo sedanjí dobi zelo napovedljivo spričevalo — da se demoralizacija širi.

Zgorej sem Vam poročal o veliki revščini v delavskih krogih; naj tu dodam še tolažilno vest, da imamo v Trstu tudi visokodušne podpornike siromakov, kateri očitno in skrivno pomagajo mnogim mestnim revežem. Tako je tukajšnji znani bogataš, vitez Ivan Economo izročil te dni mestnemu županu znameniti znesek 2000 gld., da ga razdeli po svojem spoznanju mej take revne družine, katere vtegnejo biti dne 24. tek. avgusta v stiskah zaradi plačila najemnine od svojih stanovanj. Blaga misel in še blažji čin!

Politični pregled.

Z DUNAJA. — Naš cesar je šel večeraj v Gastein obiskat cesarja Wiljema, ki si v tamošnji kopelji skoro vsako leto krepi stare

ude. Nemški cesar se je nekda sam izrazil, da želi z našim vladarjem skupaj priti, ker je pri njegovej starosti mogoče, da h letu ne pride več. — Načrt, po katerem misli postopati grof Taaffe, je še vedno zagrnjen v precej gosto meglo. Samo to je gotovo, da hoče veljavo vojne postave za deset let podaljšat. Njegovej politiki prijazni listi poročajo tudi, da namerava osnovati novo stranko, katero krsté državno stranko (Reichspartei). "Pester Lloyd" piše o tej stranki blizo tako: Kaj je vendar ta šentana "Reichspartei"? Ali prašajmo rajše: Kaj ne sme biti ta nova stranka? Na to je lažje odgovoriti. Ona ne sme biti, kakor rajnka ustavoverna stranka. "Reichspartei" ne sme biti "Verfassungspartei". Ona ne sme upogati glave zapovedim tacega politikarja, čegar državna močnost vse zanikuje in podira. Ne sme biti izključivna, ne sme biti nepravilna drugim narodnostim, kakor je bila "Verfassungspartei". Ne sme razsipati milijonov in milijonov v podporo železnicam, potem pa se zobmi škripati, kedar je sila dovoljevati stroške, da se ohrani čast državi. Ne sme postopati svojeglavno in misliti, da se mora njenim trmam vpogati cela Evropa. Ona mora delati državno politiko in ne samo klubske.

Državna stranka mora ponuditi priliko zmernim elementom bivše "Verfassungspartei" in zmernim elementom pravne in narodnih strank, da se v njej združijo. Na podlagi temeljnih postav naj se zedinijo in naj priskrbé, da bode državno gospodarstvo za naprej pravično, nepristransko, a ne da bi ugajalo eni svoj. na škodo drugim. — Razumni možje vseh strank morajo hoteti kolikor prospah cesarstva, toliko blagor in slavo njegove velike zgodovinske celote. V to svrhu morajo delati se združenimi močmi, pred vsem pa naj posveté svoj trud reformam na gospodarstvenem polji. Na tej podlagi smemo zanesljivo pričakovati, da se doseže političen kompromis in da se zedinijo vsi boljši državni elementi brez razločka narodnosti. Vse to pa se ima dognati, dasi se neokrpna ohrani sedanja ustava. Program državne stranke se tedaj lahko tako izrazi: Ustava se odtegne poprejšnjemu monopolu, ona postane skupno imetje vseh narodov in Avstrija se ohrani v svojem historičnem položaju. — Misel je zares lepa in velik bi postal mož, in velezasluzen za Avstrijo, kateri bi jo izvedel. A ustavoverski tabor je še vedno močan in možje, kakoršni so Schönerer in tovarši se nigdar ne segrejejo za program, kateri ne diši po velikonemštvu, ali ne zagotavlja nemkemu elementu nadaljne nadvlade v državi. — Grof Taaffe bi moral biti ne samo pošten patrijot, ampak tudi genijalen in z železno voljo oborožen mož, da bi mogli od njega pričakovati, da vzdihne svojemu programu vstrajno življenje.

V prvem polletju tek. leta se je potirjalo 53.028.000 gld. izravnega davka, za 1.338.000 gold. več, kakor lani v istem času, posrednjih (indirektnih) davkov pa se je nabralo 81.194.000 gold., za 5.286.000 več, nego v prvi polovici lanskega leta.

IZ PRAGE se poroča, da je vstop českih poslancev v državni zbor skoro gotov; vsekakor pa bode o tem določno sklepal zbor vseh českih poslancev, ki se ima v kratkem sniti. — Česki deželni zbor bo letos razpravljaj reformo svojega volilnega reda. Vlada sili na to. — V Pragi je mestni zbor z 69 glasovi proti 2 zopet izvolil Skramlik-a za župana.

BOLGARIJO in vzhodno Rumelijo so ruski vojaki do zadnjega zapustili.

NA FRANCOSKEM, v Nancy-ju bilo je te dni slovesno razkritje Thiers-ovega spominka. Velikanske slavnosti se je deležil ves francoski narod. [Navzočnih je bilo tudi 5 ministrov, poslanci in senatorji in vdova slavljenca Thiersa, velicega zgodovinarja in bivšega preds. republike.

ANGLEŽI so končali krvavo vojno zoper divje Zulu v južni Afriki; ali so več pridobili ali več zgubili, o tem še niso sklenjeni kramarski računi.

Domače stvari.

Šolstvo. — Program goriške državne gimnazije obsega prof. dr. Luber-jeve nemške prevode novogrških narodnih pesni. V šolskem letu 1879 je bilo vpisanih v vseh 8 razredih 338 dijakov, [koncem leta jih je bilo še 311; 65 jih je bilo iz Gorice, 196 iz Primorja in 50 iz drugih dežel; po narodnosti 144 Slovencev, 129 Italijanov in 38 Nemcev. Tem se prišteva še 51 slovenskih dijakov, ki so obiskovali pripravljavnico.

Program goriške velike realke ima na čelu spis prof. Barchaneka: "Die projective Behandlung der Strahlenflächen, ein Beitrag zu dem Unterrichte der darstellenden Geometrie im neueren Sinne". Leta 1878/79 je bilo na tem zavodu, ako vračunimo tudi pripravljavnico, vkupe 263 dijakov, mej temi 185 Italijanov, 44 Nemcev in samo—34 Slovencev. Z odliko jih je zvršilo semester 22, prvi red ima 151 dijakov.

Na ženskem učiteljski so vse (18) slovenske kandidatnje z dobrim uspehom dognale maturo. — Izmed 29 italijanskih kandidatinj bode jih 5 po dveh mesecih izpit iz enega predmet ponavljalo, vse druge so maturo dobro opravile, 2 celó z odliko.

Krompir za seme, dve izvrstni sorti "Kralj zgodnji" in "Idaho", (tega bolezen gnjilline nikdar ne napada) dobiva se na prodaj po 5 kr. funt na dež. kmetijski šoli v Gorici. Kdor ga želi imeti, naj se skoro oglasi. — Naznanjamo to v interesu naših kmetovalcev.

Iz Gorice se poroča "Novicam". Mladí naš doktor bogoslovja g. Ant. Gregorčič (s Tominskega) je dobil v znamenje posebne odlike eden tistih stipendijev, ki so bili ustanovljeni o času, ko je imelo dunajsko vseučilišče svoj poslednji jubilej, v ta namen, da obhodi stipendist odkazana mu vnanja vsoučilišča. Naš vrli dr. Gregorčič pojde v Monakovo in Vircburg. Naloga mu je v posebni, natančni instrukciji odkazana. Kar je posebno častno za dr. Gregorčiča, ie pa to, da so mu dve letni stipendijski znesek (dvakrat 600 gl.) nakazali. (Dr. Gregorčič je že nekaj mesecev v Gorici—kot začasni kaplan pri sv. Ignaciji. Ob enem je tudi bogoslovcem nekaj predaval.)

Vabilo k veselici, katero napravijo kobarški narodnjaki dne 10. avgusta t. l. v Zganovi dvorani. Spored: 1. Domovini. 2. Danica, samospev z brenčim zborom. 3. Ona me ljubi, vesela igra. 4. Lahko noč, četverspev. 5. Gluh mora biti, burka. 6. V Boj. Vstopnine 20 kr. — Po veselici ples. Čisti dohodek je namenjen šolski knjižnici. K obilni vdeležbi vabijo se vsi rodoljubi.

Republika na Varejah. Katastralna občina varejska (v sezanskem okraji) živi mirnejše, nego ktera koli država na svetu. Da ne odratuje Bogu, kar je božjega, ne bodemo sicer tajili, ali lahko pa rečemo, da ne daje cesarju, kar je cesarjevega, kajti gruntovnih davkov od občinskih pašnikov, — in drugzga občinskega premoženja nema, — ni uže leta in leta plačala, tako da dolguje dan danes v to ime ces. kr. davkoskemu uredu sezanskemu do osem sto gold., skoro gotovo več, nego so njeni pašniki vredni. A temu ni čudo, ker so gospodarji omenjene občine vedno žejni. Brez vsacega dovoljenja, brez veljavnega občinskega sklepa prodali so on dan neke hraste in kar so za hraste dobili, vse so spravili brezi načelnika v podobi kruha in žganja pevaje in šundraje skozi suha grla v vedno grmče želodce. In kedó bi še dvomil, da ni na Varejah lepo, prosto življenje, lepše nego v vsaki republiki?

V občinsko šterno skočil. Antonček Fabian iz avberskih Ponikvi je bil dober kmetič, dobra, mirna duša, dokler je še trdo po kmetovski živel. Vrag je tudi njega tental, da se je lotil kupčije in da je po tem, kakor je sploh navada, svojo kmetijo zane-marjal. Zavolatil in zakravaril je skoro vse svoje, in ker so ga razni upniki hudo, oh prehudo stiskali in preganjali, skočil je, da svoje upnike, kakor je pravil, užeji, v soboto v občinsko šterno, kder je kmalu utonol. In zares trpé sedaj njegovi upniki žeje, ker v tem suhem času ne bodo ni vse obresti, ktere jim od raznih kapitalov Tonček dolguje, zadostavale, da bi potrebno vodo za pilje in hrano iz Raše v Ponikve navozili, ker vode iz šterne ne marajo nikakor piti.

Iz Zagreba se piše "Novicam," da je nadvojvoda Württemberg prošil gosp. bana, naj bi iz Hrvatskega v Bosno poslal dva strokovnjaka, katerih naloga bi bila, ogledati tamošnje gospodarstvo in potem dati nasvete, kako bi se moglo gospodarstvo ondi zboljšati. Za to odločena sta naš rojak gosp. Franjo Kuralt, poprej učitelj na goriški kmetijski šoli in zdaj tajnik gospodarskega društva hrvatskega, in pa veliki župau pl. Vukotinović. 4. dne t. m. prišla jima je uže depeša, da se morata precej podati na pot in naravnost v Sarajevo. Jutri se podasta na pot s c. k. dvornim svetovalcem g. Badovincom.

Požar za požarom na deželi blizo Ljubljane je zdaj na dnevnem redu. Kmalu potam, ko je ogenj

Razpis učiteljskih služeb.

V tem šolskem okraju se razpisujejo sledeče učiteljske službe:

1. Na III razrednici v Komnu, učiteljska služba z letno plačo 400 for. s krajno doklado 200 for. na leto, opravilno doklado 75 for. na leto i stanovanjem. — S to službo je zvezano vodstvo šole.—

2. Na III razrednici v Komnu, učiteljska služba s 400 for. letne plače, 100 for. letne krajne doklade i 80 for. na leto za stanovanje.

3. Učiteljske službe na I razrednicah na Gorjanskem, v Šenpolaju, na Mavhinjah i v Divači s 400 for. letne plače, 30 for. na leto opravilne doklade i stanovanjem, oziroma odškodnino od 100 for. na leto.—

Prosilci naj vložijo svoje postavno dokumentirane prošnje po predpisani poti pri dotičnem krajnemu šolskemu svetu v treh tednih od 1. razglašja v „Osservatore Triestino“.—

V Sežani, 3. avgusta 1879.

Predsednik

C. K. OKR. ŠOLSKEGA SVETOVALSTVA
Bosizio.

Št. 500.

Razpis učitelj. služeb.

V tukajšnjem šol. okraju se s tem razpisujó sledeče učiteljske službe:

a) Učiteljske službe III. plačilne vrste enorazrednic v Kalu, Šmarjah, Desklah, Batah, Ternovem, Kronbergu, Višnjeviku in Cerovem.

b) službe učiteljic III. plačilne vrste dvorazrednic v Ajdovščini, Solkanu in Rihenbergu. Dohodki teh služeb so določeni v dež. šol. postavah 10. marcija 1870, 16. oktobra 1875 in 4. marcija 1879.

Ako se kateri od službečih učiteljev v okraju premakne na rečena mesta spraznila se bodo druga učiteljska mesta, ali podučiteljske službe.

Prosilci naj vložijo svoje prošnje previdene z dokazom učit. sposobnosti in dosedanjega službovanja naj dalje do 14. september t. l. pri tukajšnjemu okrajnemu šol. svetu.

C. KR. OKR. ŠOLSKI SVET
v Gorici, 1. avgusta 1879.

pokončal velik stari kos Vrhniške in škode naredil nad 32.000 gl., je nastal velik požar na Igu in uničil 65 poslopjij do farovža, kateremu je zgorel skedenj z vso mrvo, in zopet kmalu potem je gorelo v Kozarjih za Vičem, kjer je pogorelo 6 poslopjij. V torek je v Trzini 16 gospodarjem pogorelo 25 poslopjij, tedaj škoda zopet velika. Pri sv. Lorencu poleg Krškega so 26. dne u. m. popolnoma pogorela poslopja 6 gospodarjev.

Prerana zguba. V torek popoldne sprejmi smo k zadnjemu počitku posvetne ostanke verle Slovenke, 22 letne gospodične Marije Leban-ove. Pred letom dni še cvetečih lic in veselega srca, pa dika našega čitalničnega odra, začela je v minulej zimi polagoma veneti in slabeti — dokler jej je v noči pretek. nedelje ugasnila za vselej še ne davno tako živa luč oči. — Diletantje in častitelji, udje naše čitalnice, položili so jej na rakev krasen venec; tudi drugi prijatelji so na enak način počastili blago rajnko, po katere prerani zgubi (plaka mati - vdova in četvero bratov in sestra. Bodi jim odkritosrečno sočutje vseh gorških rodoljubov, prijateljev in znancev v milo tolažbo.

Razne vesti.

Amerikanskih ministrov veselje. Ko je 6. julija t. l. šel brazilski minister pl. Sinumba v skupščino, zmerjalo ga je občinstvo strahovito: „Nesramni lokaj! — v ječo s tabo!“ in slične besede donele so prestrašenemu ministru nasproti. Finančnega ministra so razdražene derhali: „izdajalcem“ pitale. Poslanec I. Marjana je bil tudi zasramovan, in ker je vlado branil, kričale so derhali, da je norec, budalo, sitnež in rogovilež. Če prav so okoli zbornice stali vojniki, namorniki, redarstveniki in konjniki, ni se ljudstvo prav nič balo teh organov javne varnosti, in vkljub bajonetom, ktere so imeli nasajene na risanicah, teklo je ljudstvo za ministri, ko so iz zbornice domu drdrali. Oposicijonci bili so pa z burnim vikom, krikom in rokopleskanjem pozdravljeni. „Proč z ministerstvom! živela republika!“ grmelo je pred njimi in za njimi. — Tja bi imeli mi poslati marsikacega samozvanca, ki nepoklican in da si je nesposoben, po višjih dostojanstvih sline cedi.

Hvalevredno maščevanje. V Mnihovem je mož stoječ v visokej službi uzel za ženo ubogo, ali pošteno nemško dekle. Zenske z višjih krogov gledale so osorno na mlado nevesto. Mož je sklenil, da se bode maščeval in ker so mu bile znane skrivnosti mnihovske, je kmalu pravo zadel. Izvedel je, da se v nekej prvih gostilnic zbirajo plemenitaške gospe, kder so se shajale se svojimi ljubljenci. Nacega večera zasačili so redarstveniki (policaji) skoro v vsacej spalnici omenjene gostilnice kak par skrivnih ljubljencev. Bilo je ssem gospa in ravno tistih, ktere so bile najhujše razžalile mlado nevesto. Zastonj poskušale so, da bi prestrašile redarstvenike. Morale so povedati imena svojih mož. Ti so bili poklicani in proti pisanemu potrjenju, izročene so jim bile njih „zveste“ živnja spremljevalke z opominom, da naj v prihodnje boljše na-nje paze. —

Naslovno uprašanje. Ko so leta 1877 Turki Suhmukaleh Rusom vzeli, podelil je bil tadanji šejkul-islam (turški papež) sedanjemu sultanu naslov „elgari“ (zmagalec) in ta naslov morali so turški duhovniki rabiti tudi v mošejah pri svojih molitvah. Ker so pa od onega časa Turki dokaj bitek in zemelj izgubili, nastalo je uprašanje, ali se ima sultanu še na dalje naslov „elgari“ privedati. V modrosti svojej izrekel je šejkul-islam, da se sultanu pridobljenega naslova nesme več vzeti, ker so tudi naslovi dar nebeški.

Književnost. (Učni načerti za ljudske šole, izdelani vsled ukaza predsedništva deželnih šolskih oblastnij za Primorje od dne 10. avg. 1878, br. 5332/VII.) Primorski učitelji dobili smo, kakor je „Slov. Narodu“ in „Soči“ uže poročal g. prof. Jul. pl. Kb. učne načerte, po katerih se bomo v bodočem šolskem letu ravnali, ker so v ta namen izdani. — Ta prezanimiva 242 strani broječa — v nemškem, ital., slovenskem in hrvatskem jeziku pisana knjiga obsega: 1) „urnike“ in „razdelitev uka po urah“ za eno in večrazrednice. 2) „Učne načerte za eno, dvo, tri, štir, petero, šesterorazredne ljudske šole.“ 3) Učni načert za šesterorazredne ljudske šole z 8 šolskimi leti.“ 4) „Dodatek.“ (Učni načert za kateri drugi jezik v ljudskih šolah.)“ 5) Nadaljevalne šole. A. Določbe obstoječe iz 14 paragrafov; B. Občno nadaljevalne šole; 6 Splošne opazke: o materinskem jeziku; poduk v drugem jeziku; o zemljepisju; v zgodovini; prirodoznanstvo; prirodoslovje in kemija; računstvo; merstvo; vredba poduka v prortorodno risanje v ljudskih šolah — ministerijačni ukaz od 6. maja 1874, št. 5815; učila, vredba poduka v prostoročnem risanju na meščanskih šolah; učila — šolski prostori; pisanje; telovadba; opazke; petje; ženska ročna dela — (kačkanje; pletenje; zaznamovanje; šivanje; ve-

zenje; prirojevanje perila; popravlanje in krpanje perila.) Prav vstreženo mora biti vsemu učiteljstvu da ima pred seboj natančen s moter, katerega mora v šoli doseči in da ima načert, po katerem se mu je ravnati. Eni in isti načerti za vso deželjo so prav potrebni bili uže zavoljo enakosti in edinosti, da nij ena šola, en učitelj jako preobložen z urami, mej tem, ko ima drugi le malo število ur na teden. Kakor se meni zdi natanko zaznamovana tvarina za poedini razred ali oddelek mora biti popolnem po volji vsakemu učitelju. Tu imamo pred seboj določeno delo, katero moramo v enem letu prebaviti. Do zdaj nij bilo tako. Vsak je delal po svoji vesti. Zdjaj bode drugače. Ako bo učitelj svojo tvarino dobro premlatil, storil bo svojo dolžnost; imel bo dobro vest. Pa natančno zaznamovana tvarina služi učitelju tudi v to, da se more spricati pred svojimi nadzorniki, in da se tudi nadzorniki o učiteljevi delavnosti in nedelavnosti osvedočiti morejo. To so brez dvombe dobre prednosti novih načertov sploh. Prednost teh načertov je pa tudi pravilno število ur, ki se je poediniu oddelkom in razredom odločilo, čez katero se ne more nihče pritoževati, dasi se tudi ne more reči, da bi morda premalo bilo. Hvalevredno je to, da je za prvi razred primerno število ur na teden odmerjenih. To se je zgodilo baje z ozirom na male, sestletne otroke, ki so baš v tem prvem oddelku, in ki se po splošnem mnenju pedagogov ne smejo preoblagati. Kar zadeva izpeljavo teh načertov, ne bo baš lahka, kajti v eno, dvo, tri, štiri in petorazrednih ljudskih šolah nijso dopuščene posebne knjige za realne predmete — pravijo učni načerti. In ravno gledé realij je pri nas piškava, kajti naše šole še nemajo dobrih šolskih knjig pa vendar je treba v realijah podučevati na podlagi berila. Vendar upamo, da bodo nove čitanke kmalo beli dan zagledale. Te knjige bi morali imeti dobre odstavke, v katerih bi bile realije dobro zastopane, česar pa v sedanjih berilih, nij. — Glede računstva moram omeniti, da se tvarina še precej nje-ma v načertih. Sploh so d.r. Močnikove računicne prav ugodno in temeljito sestavljene. — Teško bode šlo neko jim učiteljem pri podučevanju v petji. — Vsak učitelj namreč pevec nij Največjo preglavico bodo pa učitelji imeli z telovadbo, kajti mnogo učiteljev se tega nij učilo; — pa tudi manjka telovadnic — telovadišč — in orodja za to. Tudi bi morali — po učnem načertu — učitelj z deklicami telovaditi. No — nekaj opovir je uže, ktere so na potu pri izpeljavi novih načertov — pa vederemo. —

Z veseljem pozdravljamo mi nove plane, ker so vendar zdatni napredek v našem šolstvu, ali ker bodo prav za prav napredek pospeševati, zavoljo tega jih priporočamo našim učiteljem v točno izpolnovanje. — Priporočamo pa jih temveč, ker imajo „Splošne opazke“ tako izvrstne pedagogične migljaje, ki morajo vsakega učitelja zanimati.

Tedaj slovenski učitelji, sezite po učnih načertih in naročujte se jih. Dobivajo se za 1 fl. 40 kr. na Dunaju (k. k. Schulbücher-Verlag.)

A. L.

Javna zahvala.

Vsem onim blagim, kateri so blagovolili za časa dolge boleznj, kakor o pogrebu naše preljubljenе hčere, oziroma sestre Marije Leban na razne načine razodeti svoje blago sočutje, izreka najiskrenejšo zahvalo
ZALUJOCA RODBINA.

Skoro zastonj!!

Konkurzno oskrbnistvo nedavno falirane velike angleške tvornice britanija-srebernega blaga nam je naročilo, da oddamo vse tako blago, katero je v naši zalogi proti mali odškodbi za vozino in 14 delavskega zaslužka.

Za samih 6 gl. 75 kr., poslanih ali po pošti povzetih, kot odškodno za vozino z Angleškega do Dunaja in nekoliko za delo, dobi vsakdo za četiri del prave vrednosti, tedaj skoro zastonj:

6 izvrstnih miznih nožev, z britanija srebernim rocem in pravo angleško sreberno-jekleno ostrino;
6 najčnejih vilic, brit.-srebro, iz enega kosa;
6 težkih žlic iz britanija-srebra;
6 žličik iz britanija-srebra najboljše sorte;
1 zajemalnik za mleko iz masivnega britanija-srebra;
1 težak zajemalnik za juho iz enac. srebra;
6 težkih nožnih podložkov
6 angleških Viktorija-tas, fino vrezljanih;
2 jako okusna namizna svečnika iz britanija-srebra;

40 kosov. Vsi ti predmeti (40) so iz najčnejega britanija-srebra, katero je na svetu edina obstoječa kovina, ki se niti po 20letni rabi ne razločuje od pravega srebra, za kar se garantuje. Naročuje se za c. k. avstr.-ogerske dežele pod naslovom:

General-Depot der I. engl. Britannia-Silber-Fabriken;
Blau & Kann, Wien I. Elisabethstrasse 6.

Podpisani ima na prodaj prav dobro tirolsko

črno vino,
čisto naravno

a ne oddaja je manj, nego po 56 litrov skupaj.

Alojzij Bader.

Oznanilo.

Ravnateljstvo zastavljavnice (Monte di pietà) vstanovljene po grofu Thurnu v Gorici naznanja, da bode dne 15. septembra 1879 začela javna dražba (kant) nerešenih zastav II. četert leta 1878 t. j. tiste, ki so bile zastavljene meseca aprila, maja in junija 1878.

V Gorici dne 5. avgusta 1879.

Ravnatelj: Lovisoni.